

TSTK-neuvosto; työ- ja sosiaaliministerikokoonpano 10.3.2025

Kokous

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto 10.3.2025 – työ- ja sosiaaliministerit

Työ- ja sosiaaliministerit kokoontuivat Puolan puheenjohtajuuskauden ensimmäiseen neuvostoon Brysselissä 10.3.2025.

Kokouksessa hyväksyttiin euroalueen talouspolitiikkaa koskevan vuoden 2025 suosituksen työllisyys- ja sosiaalinäkökohdat sekä vuoden 2025 yhteinen työllisyysraportti ja sitä koskevat päätelmät. Lisäksi ministerit kävivät keskustelun ikääntymisen haasteista työelämälle. Keskustelussa ministerit korostivat muun muassa joustavia työaikajärjestelyitä, asenneilmaston muuttamista sekä koulutus- ja työsuojelutoimien merkitystä ikääntyneiden työllisyyden parantamiseksi, taloudellisten kannusteiden lisäksi.

Muissa asioissa ministerit kuulivat muun muassa johtava varapuheenjohtaja Roxana Minzatun esittelyn 5.3. julkaistusta osaamisunionista sekä 5.3. allekirjoitetusta Euroopan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua koskevasta sopimuksesta.

Lounaalla ministerit keskustelivat oikeudesta olla tavoittamattomissa (R2D). Suomea kokouksessa edusti työministeri Arto Satonen.

Pj. Agnieszka Dziemianowicz-Bak avasi kokouksen ja esitteli asialistan, joka hyväksyttiin.

Eurooppalainen ohjausjakso 2025: Ikääntymisen haasteet työelämälle – kannustimet ja systemiset ratkaisut ikäihmisten vapaaehtoisen laajennetun ammatillisen toiminnan edistämiseksi – *periaatekeskustelu*

- a) Euroalueen talouspolitiikkaa koskevan vuoden 2025 suosituksen työllisyys- ja sosiaalinäkökohdat
- b) Yhteinen työllisyysraportti 2025
- c) Päätelmät yhteisestä työllisyysraportista 2025
- d) Keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmat: työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean puheenjohtajien kirje

Vpj. Minzatu kiitti TSTK-neuvostoa valmistelevien komiteoiden puheenjohtajia ohjausjakson valmisteluun osallistumisesta. Vpj. myös kertoi yhteisen työllisyysraportin (JER) pääviesteistä sekä korosti dialogin merkitystä.

TSTK-neuvostoa valmistelevien komiteoiden pj:t Rustichelli ja Guerra esittelivät EU:n työllisyys- ja sosiaalikehityksen pääasialliset tavoitteet, korostaen mm. vaikutusarviointien merkitystä. Kymmenen jäsenmaata on valittu toisen vaiheen analyysiin mukaan. Työllisyysraportti heijastelee jäsenmaiden positiivista kehitystä.

HU korosti ohjausjaksoprosessin avoimuutta ja halusi kiinnittää huomiota prosessin omistajuuteen. **ES** korosti sosiaalisen lähentymisen kehikon roolia ja tärkeyttä. Kehikon käyttöön tulee totuttautua rauhassa ja sen käyttöä tulee syventää. **ES** näkee vaarana, että geopoliittinen tilanne johtaa sosiaalisten oikeuksien rajoittamiseen ja korosti että elpyminen ei voi onnistua vain taloudellisten oikeuksien vahvistamisella. **DE** halusi kiittää neuvoston työtä valmistelevien komiteoiden puheenjohtajia ja komissiota yhteisestä työllisyysraportista, jota pitää selkeänä ja laadukkaana tuotoksena.

Neuvosto hyväksyi asiakohtaan liittyvät asiakirjat.

Keskustelu ikääntymisestä:

Pj. alusti keskustelua korostamalla ikääntyneiden työvoimapotentialiaa. Tärkeää on vapaaehtoisuus. Erityistä tukea tarvitaan yli 50-vuotiaille. Keskustelun tarkoitus on kuulla jäsenmaiden positiivisia esimerkkejä työurien pidentämiseksi. Lisäksi pj. on esittänyt kysymyksen siitä onko ikääntymiseen liittyvät haasteet jäsenmaiden mielestä riittävästi huomioitu ohjausjaksossa.

Vpj. Minzatu korosti demografisen haasteen merkitystä. Ikääntyneiden työllisyys on kyllä lisääntynyt mutta silti esimerkiksi köyhyysriski koskee kasvavassa määrin ikääntyneitä. Työurien pidentämisellä on vaikutus myös EU:n kilpailukykyyn ja resilienssiin muun muassa eläkejärjestelmien kestävyys kautta. Työkaluja on EU-tasolakin jo olemassa, esimerkiksi ikäsyöjinnän kieltävä direktiivi, työterveyteen ja -suojeluun liittyvää sääntelyä, koulutustoimia sekä demografian työkalupakki. Silti tarvitaan lisätoimia ja muun muassa positiivisia kannustimia ja joustavampia mahdollisuuksia eläkkeelle siirtymiseksi.

Jäsenmaat totesivat, että eläkeikä on noussut ja useat maat nostavat lakisääteistä eläkeikää edelleen, sillä se on erittäin tehokas toimi työurien pidentämiseksi. Sen lisäksi tarvitaan kuitenkin lisää kannustimia ja motivaation nostoon tähtääviä toimia, myös pehmeitä keinoja. Jo 50-vuotiaiden on vaikea löytää työtä työttömyyden yllättäessä.

Taloudelliset kannustimet ovat yleisesti käytössä; muun muassa verotukselliset toimet jolloin esimerkiksi tiettyyn tulomäärään asti voi ansaita verovapaasti. Lisäksi eläkkeisiin on kytketty erilaisia bonuksia ja eläkkeiden pohjana olevaa tulopohjaa on laajennettu huomioimaan kaikki tulot. Näiden lisäksi myös ikäsyöjintään, stereotyyppioihin ja muihin asenteellisiin ongelmiin tulisi puuttua. Tässä on käytössä muun muassa erilaisia aktivointikampanjoita. Työelämään osallistuminen voi ylläpitää ikääntyneiden merkityksellisuuden tunnetta. Lisäksi työelämän laadukkuudella on suuri merkitys ikääntyneiden halukkuuteen jatkaa työelämässä. Mainittiin myös liiketoimintamallien vaikutus ikääntyneiden työllistymisen edistämiseksi. Työiän pidentäminen on myös yksi keino vastata kasvavaan pulaan osaavasta työvoimasta.

Keskustelussa korostettiin kautta linjan joustavuutta ja siirtymien tehokkuutta – joissain maissa on jo käytössä malli, jossa henkilö voi sukkuloida eläkkeen ja työelämän välillä. Oleellista tässä on vapaaehtoisuus sekä yksinkertainen toteutusmalli. Ikääntyneillekin tarvitaan kohdistettuja työllistämishoelmia, kuten muillekin heikommassa työmarkkina-asemassa oleville. Lisäksi työtä tulee myös tarvittaessa mukauttaa ikääntyneiden tarpeisiin, esim. lyhentämällä työaika tai tarjoamalla raskaan työn jälkeen jotain kevyempää. Työurien pidentäminen onnistuu vain terveiltä työntekijöiltä, mistä syystä myös kuntoutukseen ja työsuojelullisiin toimiin tulee kiinnittää huomioita, myös psykososiaaliseen terveyteen.

lökkäämpien työntekijöiden osaamisen siirto ja asiantuntemuksen jakaminen nuoremmille kollegoille tuli myös esille useissa puheenvuoroissa, muun muassa mentoritoiminnasta on hyviä kokemuksia joissain maissa.

Samalla parannetaan myös nuorempien työllistymismahdollisuuksia. Jatkuvan oppimisen toimet ovat oleellisia, jotta ikääntyneet säilyttävät ja voivat päivittää osaamistaan. Erityisesti ikääntyneiden digiosaamiseen tulisi kiinnittää huomiota.

Muutama maa korosti kolmikannan merkitystä. Samoin muutama maa toi esille ESR+ rahoituksen tärkeän merkityksen.

Ruotsi toi esille toimivien lastenhoitopalveluiden merkityksen, jotta isovanhempia ei tarvitse käyttää lastenhoitoapuna ja he ovat näin valmiimpia jatkamaan omaa palkkatyöuraansa. Myös muita hoitopalveluita tarvitaan, jottei ikääntyville lankea liiallisesti muutakaan hoivavastuuta. Hoivavastuu koskee erityisesti ikääntyneitä naisia, joten sukupuolten tasa-arvo on haaste myös työurien pidentämisen kannalta. Naisissa on myös erityisiä ongelmaryhmiä kuten ikääntyneet maaseudun naiset. Malta mainitsi demografiakehityksen ja työvoimapulan yhden juurisyyn eli alentuneen syntyvyyden, mihin vaikuttavia toimia tulisi myös edistää.

Ohjausjakson osalta usea jäsenmaa korosti demografiakehityksen olevan jo keskiössä, samoin kuin osaamisen laajentamiseen liittyvät toimet, jotka ovat ikääntyneidenkin osalta oleellisia.

Suomi toi esille myös työurien pidentymisen merkityksen julkisen talouden kannalta sekä ajatuksen siitä, että ikääntyminen voisi olla yksi tulevan koheesiorahoituksen kriteeri. Suomi korosti hallituksen työmarkkina-uudistuksia ja niistä johtuvia positiivisia odotuksia työmarkkinoille osallistumisen lisäämiseksi. Verotuksellisia kannustumia on lisätty, myös työnantajille ikääntyneiden palkkaamisen kannusteiksi. Lisäksi mainittiin piakkoin julkaistava 55+ ikäisten työllistymistoimia pohtiva raportti, joka korostaa muun muassa joustavia työaika-järjestelyjä ja urasuunnittelun merkitystä. Suomi totesi katsovansa, että ikääntymiset teemat ovat riittävästi esillä ohjausjaksossa.

Muut asiat:

Puheenjohtajavaltion järjestämät tapahtumat:

Pj. kertoi Gdanskissa helmikuussa järjestetystä korkean tason konferenssista, jossa keskusteltiin työn tulevaisuudesta digitaalisessa Euroopassa.

Sosiaalialan kolmikantahuippukokous:

Pj. ja komissio kertoivat 19.3. järjestettävästä sosiaalialan kolmikantahuippukokouksesta. Kokouksen teemana on pohtia, miten Eurooppa saadaan jaloilleen houkuttelevana ja kilpailukykyisenä laadukkaita työpaikkoja luovana kohteena haastavassa geopoliittisessa tilanteessa.

Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean työohjelmat 2025:

Komiteoiden puheenjohtajat esittelivät työohjelmansa. Ohjelmat seuraavat pitkälti komission työohjelman sisältöä.

Vpj. Minzatu korosti komiteoiden työn merkitystä suhteessa erityisesti laadukkaiden työpaikkojen tiekarttaan, eurooppalaisen ohjausjakson sosiaali- ja työllisyyspoliittisiin analyyseihin, vammaisten tilanteeseen, köyhyyskehityksen seurantaan sekä minimitoimeentulon turvaamiseen.

Osaamisunioni:

Vpj. Minzatu esitteli 5.3. julkaistun aloitteen sisällön ja sen neljä lohkoa. Komissio pitää aloitetta tärkeänä, sillä sen tarkoituksena on voimaannuttaa ihmisiä. Sen tärkeyttä on haluttu korostaa sillä että kyseessä on yksi niin sanotuista sadan päivän aloitteista. **EL** korosti koulutuksen ja työelämän välistä yhteyttä. **FR** korosti tarvetta

pienille oppimiskokonaisuuksille, taitojen siirrettävyyden tärkeyttä sekä kriisivalmiuksien ja teknologisen osaamisen merkitystä.

Euroopan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua koskeva sopimus:

Vpj. Minzatu kertoi että sopimus komission ja työmarkkinaosapuolten välillä on allekirjoitettu 5.3. Se on jatkoa Val Duchessen sopimukselle. Siinä osapuolet sitoutuvat siihen, että yhteistyötä halutaan jatkaa sekä tunnustavat sosiaalidialogin merkityksen EU:n kilpailukyvyille.

Tarve ajantasaistaa miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevissa kysymyksissä annettu direktiivi 79/7/ETY:

Espanjan tiedotusasia

Espanjan ministeri totesi, että sosiaaliturvasäännöt ovat tasa-arvon ja syrjimättömyyden ytimessä. Hän katsoi, että sosiaaliturvan tasa-arvoa säätelevät direktiivi 79/7 on pahoin vanhentunut. Sekä tasa-arvo että sosiaaliturva ovat muuttuneet ja menneet eteenpäin direktiivin hyväksymisen jälkeen. Naisten rooli työmarkkinoilla on nyt aivan eri kuin vuonna 1979. EU-tuomioistuin antaa direktiivin perusteella nykytilaan nähden vanhentuneita päätöksiä. Juridinen kehys ei ole toimiva. Direktiivi ja tuomioistuinpäätökset luovat perusteetonta hallinnollista taakkaa ja heikentävät EU:n kilpailukykyä. Tämä ei tue myönteistä tasa-arvopolitiikkaa. Ministeri korosti, että sosiaaliturvajärjestelmien tulee kyetä puuttumaan aktiivisesti sukupuolten eläke-eroihin. Espanjassa naisille maksetaan täydennyseläkettä lasten määrän mukaan. Sitä ei tulisi pitää syrjivänä vaan aktiivisena sosiaali- ja tasa-arvopolitiikkana rakenteellisen syrjinnän korjaamiseksi EU:n tasa-arvounionialoitteiden hengessä. Ministeri peräänkuulutti komissiolta tilanneanalyysia ja -arviota direktiivin suhteen.

Yksi jäsenvaltio ilmaisi voimakkaan tukensa Espanjan puheenvuorolle, toinen totesi, että direktiivi on ajan tasalla.

Ministeri Satonen ilmaisi Suomen hallituksen voimakkaan tuen ja sitoutumisen tasa-arvon edistämiseen sekä luottamuksen komissioon tässä suhteessa.

Vpj Minzatu korosti sosiaaliturvan merkitystä tasa-arvon suhteen ja lupasi ottaa Espanjan toiveen huomioon.

Direktiivi yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta (19 artikla)

Alankomaiden, Belgian, Espanjan, Irlannin, Luxemburgin, Maltaan, Portugalin, Ranskan, Ruotsin, Slovenian ja Viron tiedotusasia

Slovenian ministeri esitteli 11 ministerin yhteiskirjettä, jossa ilmaistaan pettymys ja yllätys komission aikeesta vetää yhdenvertaisuusdirektiiviehdotus pois neuvotteluista. Ministeri peräänkuulutti komissiolta uutta arviota tilanteesta sekä keinoja täydentää EU:n yhdenvertaisuuslainsäädäntöä.

Yksi muu jäsenvaltio kehotti kaikkia jäsenvaltioita hyväksymään ehdotettu direktiivi välittömästi. Eräs toinen huomautti, että direktiivillä pyritään puuttumaan kansallisiin toimivaltoihin kuuluviin kysymyksiin.

Vpj Minzatu totesi, että ehdotuksesta on neuvoteltu tuloksetta 17 vuotta. Mikään ei hänen mukaansa indikoi, että hyväksymiseen tarvittava yksimielisyys olisi saavutettavissa. Kaikkia mahdollisia keinoja ja ratkaisuja on jo yritetty. Komissio on joka tapauksessa sitoutunut voimakkaasti tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen mukaan lukien tasa-arvounionin toimeenpanon keinoin sekä naisten oikeuksien tietokartan hyväksyessään. Vuoden sisällä komissio tulee antamaan kolme yhdenvertaisuus- / tasa-arvostrategiaa.

Puheenjohtaja ilmaisi valmiutensa jatkaa direktiivineuvotteluja edelleen.

Suomen edustajat
Työministeri Satonen virkamiesvaltuuskuntineen

Asiakirjat
Kokouskutsun mukaiset